

Т. РЫСҚҰЛОВ АТЫНДАҒЫ ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
НОВЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Т. РЫСКУЛОВА
TURAR RYSKULOV NEW ECONOMIC UNIVERSITY

**ҮЗДІКСІЗ ЭКОНОМИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ: ОҚЫТУДЫ ЖӘНЕ ӨДІСТЕМЕЛІК
ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУ**

X Республикалық оқу-әдістемелік конференция

Талқылауға ұсынылатын конференцияның негізгі тақырыбы келесідей:
**БІЛІМ НАРЫҒЫ МЕН ЕҢБЕК НАРЫҒЫНЫҢ ИНТЕГРАЦИЯСЫ:
КӘСІБИ СТАНДАРТТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ КОНТЕКСТІНДЕ
МОДУЛЬДІК БІЛІМ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН ӨЗІРЛЕУ**

II Том

22-23 қантар 2015 жыл

**НЕПРЕРЫВНОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: МОДЕРНИЗАЦИЯ ОБУЧЕНИЯ
И МЕТОДИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ**

X Республиканская учебно-методическая конференция

Ключевой темой конференции, предлагаемой к обсуждению, станет:
**ИНТЕГРАЦИЯ РЫНКА ОБРАЗОВАНИЯ И РЫНКА ТРУДА:
РАЗРАБОТКА МОДУЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ В
КОНТЕКСТЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
СТАНДАРТОВ**

II Том

22-23 января 2015 года

**CONTINUOUS ECONOMIC EDUCATION: MODERNIZATION of EDUCATION AND
METHODOLOGICAL SUPPORT**

The X republican educational-methodical conference

Main topic of the conference to be discussed is:
**INTEGRATION OF EDUCATION MARKET AND LABOR MARKET:
DEVELOPMENT OF MODULAR EDUCATIONAL PROGRAMS IN
THE CONTEXT OF FORMATION OF PROFESSIONAL
STANDARDS**

II Volume

22-23 January 2015 year

Алматы – 2015

РАКИМКУЛОВА А.А., АДАЕВА С.О.

Применение информационных и коммуникационных технологий в обучении русскому языку 72

РЫСКИЕВА Г.Ә., БОЖБАНОВ А.Ж.

Энергетикада органикалық отынды пайдаланудың экологиялық аспектілері 77

САГИДОЛДА Н., ЖАНБЫРБАЕВА А.Н.

Жоғары оқу орнында болашақ әлеуметтік қызметкерлерді даярлау ерекшеліктері 82

САЙДУЛЛАЕВ С.З.

Особенности организации и проведение преддипломной практики специальности «Туризм» 90

ХИСМАТУЛЛИНА А. А.

Внедрение дуальной системы профессионального обучения в республике казахстан: теоретические аспекты и зарубежный опыт 93

ШАКЕН А.Ш., ЖИЛКИБАЕВА М.И., УВАРОВА А.К.

Международные туристские практики кафедры рекреационной географии и туризма в контексте практико-ориентированного компетентностного подхода 103

АЛИЕВ М.К., АКИМОВА Б.Ж., БЕЙСЕНОВА Л.З.

Организация научно-исследовательской работы магистрантов специальности 6М050800 «Учет и аудит» 112

БАЯНДИНОВА С.М., АКТЫМБАЕВА А.С.,

КӨШКІМБАЕВА Ү.Т., ЖАНАКЕЕВА М.К., КАЙРАТ С.

Жоғары оқу орындарының кәсіби тәжірибесін жүзеге асыру үрдісіндегі білім қызметі нарығы мен еңбек нарығының рөлі 121

ДАБЫЛТАЕВА Н. Е., НУРЖАНОВА А. М.

Еңбек нарығы және жоғары білім беру жүйесі: жағдайы және тиімді өзара әрекеттестік жолдары 125

ЕНТАЛЬЦЕВ А.Л., ОПАЛИНСКАЯ Е.Э., ИСМАИЛОВА Х.И.

Специфика проведения оздоровительных занятий со студентами, имеющими отклонения в состоянии здоровья 134

КАКИМОВ Д.С. .

Агроөнеркәсіп кешенінде интеграциялық құрылымдарды қалыптастырудың артықшылықтары 140

МАЖЕНОВА Ж.А., ИЛЯШОВА Г. К.

Туристтік-экскурсиялық практиканы ұйымдастыру ерекшеліктері 145

БАЯНДИНОВА С.М.

*Рекреациялық география және туризм
кафедрасының доценты
ғ.ғ.к., доцент*

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Алматы*

АКТЫМБАЕВА А.С.

*Рекреациялық география және туризм кафедрасының
доценты ғ.ғ.к., доцент*

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Алматы*

КӨШКІМБАЕВА Ү.Т.

*Рекреациялық география және туризм
кафедрасының доценты ғ.ғ.к., доцент*

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Алматы*

ЖАНАКЕЕВА М.К.

*Рекреациялық география және туризм кафедрасының
ассистенті Әл-Фараби атындағы*

*Қазақ ұлттық университеті
Алматы*

КАЙРАТ С.

*Рекреациялық география және туризм кафедрасының
I курс магистранты*

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Алматы*

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ КӘСІБИ ТӘЖІРИБЕСІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ҮРДІСІНДЕГІ БІЛІМ ҚЫЗМЕТІ НАРЫҒЫ МЕН ЕҢБЕК НАРЫҒЫНЫҢ РӨЛІ

Түйін

Берілген мақалада жоғары оқу орындарындағы кәсіби тәжірибені жүзеге асыру кезіндегі еңбек нарығының маңыздылығын атап көрсетеді. Бұл екі нарық үйлесуінің басты мәселелері қозғалып, болашақта білімгерлердің біліктілігі заманауи экономикалық шарттарға тән мамандарды дайындау үрдістері қарастырылған.

Мемлекет басшысы «Нұрлы жол» атты жаңа саяси жолдауында білім саласына ерекше назар аударып, инновациялық экономика және ғылым бағыттарын дамытуды айқындады. Заманауи әдістер мен технологияларды енгізу, білімге қолжетімділікті кеңейту, білім сапасын арттыру мақсатында кәсіби мамандарды даярлау қолға алынып отыр.

Бұл көзделген мақсаттарды жүзеге асыру үшін жоғары оқу орындарында білім қызметі жұмысын арттыру, нарықта тұтынушы талабына жауап беретін білікті мамандарды даярлау қызметі жұмыстары жасалуда. Жоғары оқу орындары қызметтерінің негізгі сыртқы тұтынушылары болып жұмыс беруші танылады. Еңбек нарығы әр білімгерден жаңашыл оқу үрдістерін толық меңгерген, кешенді кәсіби құзыреттілікте, инновациялық экономика мен қоғам талаптарына сай мүмкіндіктері мен мүдделерін барынша үйлесімді бола алатын бейімделгіш мамандардың болуын талап етеді. Сол себепті кезкелген талапкер өз білім жолында кәсіби дағдысын жоғары оқу орындары қабырғасынан іздейді.

Соңғы жылдары Қазақстанның жоғары кәсіби жүйесінде ерекше парадигма орнады. Бұл үрдіс шеңберінде заманауи білім сапасының нәтижесі бітіруші түлектерінің кәсіби дағдысы мен меңгерген білімділігін кәсіби мәселелерді орнықты шешу негізінде анықталады. Сондықтан кәсіби бағдар беру жұмыстарын және кадр дайындаудағы мәселені шешу жоғары оқу орындарының кешенді шаралары болып табылады.

Бүгінгі күні еліміздегі жоғары кәсіби білім беру жүйесі өз алдына жеке сала ретінде дами алмайды. Жоғары білім беру мекемелері және еңбек нарығы – бір шынжырдың буындары. Арадағы байланыс формасы білім алушының білім кеңістігін құрайтын және оның кәсіби біліктілігін жетілдіруге мүмкіндік беретін маңызды сала – кәсіби тәжірибе болып танылған.

Жоғары оқу орындарында кәсіби тәжірибе білімгердің бизнес аясында дағдысының қалыптасуын, теориялық білімді бекітуге, сонымен қатар озық тәжірибені игеруге бағытталған бағдарламаның бір бөлігі.

Оқыту үдерісінде кәсіби тәжірибе әр түрі мемлекеттік қолпыға міндетті білім беру стандартына және жұмыс оқу жоспарына сәйкес ұйымдастырылады. Студенттерді оқу шеберханалары, кабинеттер, тәжірибе шаруашылықтары, клиникалар, тағы басқа жоғары оқу орындарының оқу- қосымша бөлімшелері, сонымен бірге қатар болашақ кәсіби қызметіне сәйкес ұйымдарға бағыттайды.

Жоғары оқу орындары мен жұмыс берушілердің ең тығыз өзара қарым-қатынасы бірлескен үрдісі студенттердің әр түрлі тәжірибеден пайдалануына кәсіби сала қызметін нақты жүзеге асыру үстінде айқындалады. Дәл осы тәжірибе студенттердің ең алғашқы кәсіби сынағы және келешек мамандардың кәсіби біліктілігін жоғары дәрежеде көрсететіндей негізгі фактор болып қалыптасқан [1].

Кәсіби өндірістік тәжірибе мақсаты түйінді құзыреттілікті бекіту, оқыту мамандығы бойынша тәжірибелік дағды мен кәсіптік бейімделуін қалыптастыру болып табылады. Тәжірибе базасын белгілеу оқытылатын мамандықтың профиліне байланысты өтеді.

Тиісінше, екі ірі нарықтың ықпалдасуы әсерінен тәжірибенің бағытына қарай студенттерге сәйкесінше үздіксіз жоғары деңгейде біліктілігін арттыру қажет. Егерде білім беру нарығы теориялық және ғылыми білімін көтерсе, еңбек нарығы кәсіби тәжірибесін жетілдіру, алған білімін жұмыстық ортада толықтыруға мүмкіндік береді. Алайда, көптеген зерттеулерге қарағанда қазақстандық студенттердің толықтай жұмыс орнына бейімделген, негізгі инновациялық әдістерді игерген, кәсіби тәжірибелік және өндірістік дағдысы жеткіліксіз жағдайда. Мұндай мәселенің орнауы жоғары оқу орындарының еңбек нарығындағы өндірістік мекемелермен тиімді әріптестік байланысын орнатпауы болып табылады.

Жоғары оқу орындары және жұмыс беруші мекеме арасында нәтижелі келісім шарт орнау қажет. Сонда ғана екі жақты күш болашақ жастардың өз саласы маманы болуына жұмсалады. Кәсіби тәжірибе жоғары оқу орындарында 3 немесе 4 курстарда, магистратура мен докторантура бағдарламаларына еңген. Міне осы студенттер, әлеуметтік ортада білім беру мекемесінің сыртқы тұтынушыларының катализаторы және олармен әріптестік қарым-қатынасын күшейту негізі болып танылады.

Келесі қарастыратын мәселе Қазақстанда жоғары оқу орындарының түлектері мен студенттері үшін арнайы шаралар ұйымдастыру және тренинг орталықтарын ашу. Белгілі уақыт аралығында жинақталған білімдерін бизнес үрдістерінде пайдаланып, келешектегі жұмыс бабына сенімділік ала алады. Мысалы, жыл сайын әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Университет – Бизнес – Қоғам: тәжірибе және серіктестік болашағы» атты Жұмыс берушілер Форумы және «Табысқа жету жолы!» бос орындар/тағылымдамалар жәрмеңкесі өтеді. Соңғы жылдары шақырылған жұмыс беруші компаниялар қатарын ҚР Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы, ҚР Ұлттық мемлекеттік Кітап Палатасы, «Назарбаев Зияткерлік мектептерінің» ДББҰ, ҚР Ұлттық Банкі, Қазақстанның Халық Банкі, Сбербанк, Avtora холдинг, Еуразиялық банк, Avon, АТФ Банк, «Хабар» агенттігі, Kaspi банк, EFES Kazakhstan компаниясы, Казгидромет, Экомед, КазАгроИнновация холдингінің еншілес компаниялар, Алматы қаласының Жұмыспен қамтылу және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы, Алматы қаласының білім беру басқармасы толтырды. Бұл мерекелік іс-шара барысында компаниялар, ұйымдар, бизнес, ғылым және өндіріс салаларының жетекші өкілдері презентациялар, тренингтер және табысты мансап құру жөніндегі түлектер мен студенттерге арналған мастер-класстар, кәсіби тәжірибені өтуге арналған акциялар өткізеді [2].

Осындай бизнес-кейстер жұмыс берушілер мен студенттер арасында жоғары бағаланады және жастардың өз мүмкіндіктерін дамытуға бағыттайды. Студенттер мен түлектер сынау мерзімі барысында қатал сұрыптаудан өтеді және күрделі бизнес міндеттерді атқаруға үйренеді.

Кәсіби тәжірибенің сапасын тиімді жоғарылату мақсатында кәсіпорындар мен білім беру мекемелері арасында бағдарламалар мен тиісті келісім шарт жасау үрдісін талап етеді. Әр жоғары оқу орнында, факультет және кафедра деңгейінде мамандандырылуына сәйкес жұмыс беруші кәсіпорындардың базасы қалыптасуы тиіс. Сонда ғана еңбек нарығы мен білім беру нарығының үйлесуі тиімді нәтиже береді.

Бүгінгі таңда, жоғары оқу орнын бітірушілер дербес еңбек жолында бірқатар қиындықтарға жолығатындары тәжірибеде анықталып отырғандықтан, кәсіби бағдарын қалыптастыруда, тәжірибе түрлерін барынша жаңа мазмұнды, жүйелі жүргізу міндеті қойылып отыр. Сол себепті білім беру және еңбек нарығының ресми түрде әріптестік қарым-қатынасын орнату мүмкіншіліктерін ғана қалыптастырмай, сапалы, кәсіби білімді арттыру және жетілдіру, инновациялық ортаға бейімделушілікті ескере отырып жүзеге асыратын тиімді іс-әрекет болып табылмақ.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Рынок труда: проблемы и решения. М.: Научный эксперт, 2009.
2. 43-ші ғылыми-әдістемелік конференция «Заманауи үздіксіз кәсіби білім беру жүйесіндегі түлектің құзыреттік үлгісі». www.kaznu.kz/kz/13372

ДАБЫЛТАЕВА Н.Е.

экономика ғылымының кандидаты

НУРЖАНОВА А. М.

«Туризм» кафедрасының аға оқытушысы

ғылым магистрі

Т.Рысқұлов ат. ЖӘУ

Алматы қ.

ЕҢБЕК НАРЫҒЫ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ: ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ТИІМДІ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІК ЖОЛДАРЫ

Түйін және ұсыныстар

ЖОО-ның тиімді дамуының қажетті алғышарттары, оның бәсекеге қабілеттілігін көтеру, еңбек нарығының талаптарымен сәйкес модернизациялау инновациялық және әлеуетті интеграцияланған бірлестіктерге оқу орындарын жатқызу меха-